

Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

Mantelzorgers met een migratieachtergrond ondersteunen

NOVEMBER 2016

FACTSHEET VOOR GEMEENTEN

Mantelzorgers met een migratieachtergrond zorgen vaak lang en intensief voor een familielid of vriend. Ze lopen meer risico op overbelasting, toch zoeken ze veelal geen ondersteuning. Hulpverleners weten deze groep ook niet goed te bereiken. Dit wordt een groter probleem nu de eerste generatie migranten vergrijst en de zorgbehoefte toeneemt. Als gemeente heeft u de opdracht om de mantelzorgers in uw gemeente te ondersteunen. Hoe zorgt u ervoor dat alle mantelzorgers het volhouden?

Zware belasting: duur en intensiteit

Mantelzorgers met een migratieachtergrond verlenen intensiever mantelzorg dan autochtone mantelzorgers. Gemiddeld zorgen zij 30 uur per week voor een familielid, bij mantelzorgers van Nederlandse komaf ligt dat gemiddelde op 21 uur. Uit het onderzoek [Zorgt u ook voor iemand](#) (2011) blijkt dit verschil nog groter: de onderzochte mantelzorgers verlenen gemiddeld 44 uur per week mantelzorg. Mantelzorgers met een migratieachtergrond beginnen bovendien meestal veel jonger en zorgen vaak over een langere periode.

Vergrijzing

Het aantal ouderen met een migratieachtergrond zal de komende jaren exponentieel stijgen tot 445.000 in 2025. Wat veel van deze ouderen gemeen hebben, is dat zij tot de kwetsbaren in onze samenleving behoren – zo is te lezen in de publicatie [Wie zorgt voor oudere migranten?](#) (2014). Ze wonen vaker in achterstandswijken in niet-aangepaste huizen, hun gezondheid is minder goed en angst en depressie komen vaker voor. Ondanks de slechtere gezondheidssituatie, maken deze ouderen minder gebruik van (thuis)zorg. Ze verkiezen familieleden boven professionele zorg.

TRAIN-DE TRAINER AMWAHT-METHODE

Allochtone Mantelzorgers Werken Aan Hun Toekomst (AMWAHT) is een beproefde methode om moeilijk bereikbare groepen mantelzorgers te activeren en hun zelfsturend vermogen te vergroten. Bij Movisie boekt u een training zodat u vervolgens zelf mantelzorgondersteuners in uw gemeente kunt trainen. Ga naar: movisie.nl/amwaht.

Over wie hebben we het?

De grootste groep mantelzorgers met een migratieachtergrond zijn Turkse Nederlanders, gevolgd door Nederlanders van Surinaamse, Antilliaanse en Marokkaanse herkomst. In sommige gemeenten wonen omvangrijke groepen 'nieuwe Nederlanders', bijvoorbeeld afkomstig uit Iran, Irak, Afghanistan en Syrië, waar mantelzorg veel voorkomt.

De motivatie om mantelzorg te verlenen, ligt bij Turkse en Marokkaanse Nederlanders in de traditionele plicht om binnen de familie zorg te zoeken én te geven. Bij Surinaamse en Antilliaanse Nederlanders ligt de nadruk meer op solidariteit en morele plicht. Bij deze laatste groepen spelen problemen met de Nederlandse taal bij het vragen om ondersteuning (zoals een indicatie bij CIZ, Wmo-loket, thuiszorg) echter veel minder dan bij andere groepen.

Vanzelfsprekend?

Net zoals bij alle mantelzorgers is 'vanzelfsprekendheid' het belangrijkste motief om zorg aan een familielid te verlenen. Wel speelt bij mantelzorgers met een migratieachtergrond ook trots, traditionele en morele opvattingen, schaamte, schuldgevoel en druk van familie en gemeenschap een rol. Het is bekend dat ouderen hoge verwachtingen van hun kinderen hebben wat betreft zorg. Oudere mannen hechten vanuit de traditie meer waarde aan de zorg die door kinderen wordt geleverd. Vrouwen hebben dat wat minder omdat zij vanuit ervaring een meer pragmatische kijk hebben op het leveren van mantelzorg.

De jongste generatie neigt naar meer individualistische opvattingen over zorg. Zij vinden het niet meer zo vanzelfsprekend dat zij zelf alle hulp verlenen, toch doen zij dit vaak wel uit respect voor hun ouders en om hen gezichtsverlies te besparen. Daarbij moet niet vergeten worden dat veel mantelzorgers ook voldoening halen uit het verlenen van zorg.

Jong gedaan...

Bij een bezoek aan de dokter worden kinderen vaak als tolk ingeschakeld voor hun ouders. Hiermee wordt op jonge leeftijd al de basis gelegd voor een lange mantelzorgcarrière. Doordat zij meer taken hebben op onder andere het gebied van administratie en tolken voor hun ouders, lopen zij een verhoogd risico op overbelasting. Dat maakt deze jonge mantelzorgers een specifieke doelgroep voor ondersteuning.

Waarom krijgen geïsoleerde mantelzorgers geen (goede) ondersteuning?

- Ze vragen geen hulp. Vaak zijn ze zich niet bewust dat ze een bijzondere taak verrichten en voelen ze het als verraad om hun verhaal te delen.
- Sommige mantelzorgers staan onder grote sociale en emotionele druk om zorg te verlenen.
- Mantelzorgers zijn onbekend met hoe zorg en ondersteuning is georganiseerd in Nederland.
- Door overbelasting hebben ze geen tijd om ondersteuning te vragen.
- De taalbarrière, het niet beheersen van het zorgjargon en gebrek aan assertiviteit.
- De mantelzorger heeft een andere definitie van 'goede zorg' dan de hulpverlener.
- Hulpverleners hebben te weinig oog voor gebruiken, wensen en behoeften van mantelzorgers. Ze missen in veel gevallen de vaardigheden om cultuursensitief te werken.
- Wantrouwen tussen mantelzorger en hulpverlener.
- Professionals hebben onvoldoende vaardigheden om de problemen van deze mantelzorgers tijdig te herkennen en, wanneer nodig, door te verwijzen naar de gespecialiseerde zorg.
- Professionals hebben weinig kennis over de culturele achtergronden van deze doelgroepen.

Wat kan de gemeente doen?

U kunt als gemeente actie ondernemen om deze groep mantelzorgers passende ondersteuning te bieden:

- Werk samen met organisaties die deze groepen al bereiken en geef samen met hen voorlichting over mantelzorg en de ondersteuning die u kunt bieden. Of stel budget beschikbaar voor deze organisaties zodat zij zelf een ondersteuningsaanbod kunnen ontwikkelen.
- Breng in kaart welke groep(en) mantelzorgers aandacht nodig hebben in uw gemeente. Bedenk dat er verschillende subgroepen zijn als partners, kinderen of ouders. Zij hebben allen verschillende behoeften.
- Bied informatie niet alleen op schrift, maar ook visueel of auditief aan. Zie bijvoorbeeld Leeshetvoor.nl.
- Bied informatie in verschillende talen aan. Let ook op de termen die u in de communicatie gebruikt. Soms is 'familiezorg' een betere term dan 'mantelzorg'.
- Zet een steunpunt op voor mantelzorgers en in het bijzonder voor mantelzorgers met een migratieachtergrond. Geef daar individuele ondersteuning, help mensen bij de aanvraag van hulpmiddelen en houd inloopsprekken.
- Besteed specifiek aandacht aan jonge mantelzorgers met een migratieachtergrond.
- Organiseer lotgenotencontact om het isolement van mantelzorgers te doorbreken en hen te stimuleren een goede balans te vinden tussen hun draagkracht en draaglast.
- Besteed bij het inburgeringsbeleid en uitstroming uit de bijstand aandacht aan de specifieke problemen van geïsoleerde mantelzorgers.
- Meer tips? Ga naar de handreiking [Zorg voor de mantelzorger](#) (2015).

GOED VOORBEELD: HOEZO MANTELZORG

'Hoezo Mantelzorg? We zorgen gewoon voor elkaar'. Dat is de naam van het project van Dona Daria, JSO en partners in het Rotterdamse Overschie en Feijenoord. Hoezo Mantelzorg? stimuleert bewustwording van mantelzorgers, vrijwilligers en professionals. De kracht van het project zit vooral in de participatieve werkwijze: het sluit aan bij ideeën en initiatieven die door de partners in de wijk worden aangedragen. De vrijwilligers die aan dit project meewerken, en soms ook mantelzorger zijn (geweest), weten de verborgen mantelzorgers te vinden en hun vertrouwen te winnen.

Meer informatie op de website van [JSO](#).

Meer weten?

Kijk voor meer informatie in het [online dossier mantelzorg](#) van Kennisplatform Integratie & Samenleving of ga naar [Expertisecentrum Mantelzorg](#). Voor een overzicht van methoden ter ondersteuning van mantelzorgers kunt u terecht in de databank [Effectieve sociale interventies](#) van Movisie. Vragen? Neem contact op met Jamila Achahchah via j.achahchah@movisie.nl.

Kennisplatform Integratie & Samenleving is een programma van het Verwey-Jonker Instituut en Movisie

T 030 230 32 60 E info@kis.nl I www.kis.nl

